

Súd: Okresný súd Levice
Spisová značka: 10P/199/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4322204667
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 06. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Jana Kosorínová
ECLI: ECLI:SK:OSLV:2023:4322204667.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Levice sudkyňou Mgr. Janou Kosorínovou vo veci starostlivosti o maloleté deti V.Š.: E., nar. XX.XX.XXXX, L., nar. XX.XX.XXXX a N., nar. XX.XX.XXXX, t.č. Centrum pre deti a rodiny PETO, Bratislava, v konaní zastúpené Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Levice, z rodičov: E. V., nar. XX.XX.XXXX, tr. bytom M. N.Ž., L. XXX/XX, t.č. bytom L., Q. K., W. XXXX/XX a otec neuvedený, o vyslovenie osvojiteľnosti, obmedzení výkonu rodičovských a povinností, takto

rozhodol:

I. Súd u maloletých detí V.: E., nar. XX.XX.XXXX, L., nar. XX.XX.XXXX,

N., nar. XX.XX.XXXX v y s l o v u je osvojiteľnosť.

II. Matke mal. detí sa o b m e d z u j e výkon rodičovských práv a povinností tak,

že nie je oprávnená zastupovať maloleté deti a spravovať ich majetok.

III. Za opatrovníka mal. detí súd u s t a n o v u j e Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Levice, ktorý je oprávnený maloleté deti zastupovať a spravovať ich majetok a je povinný súdu podávať správu o činnosti vždy k 30.06. a k 31.12. každého roka.

IV. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Súd uznesením zo dňa 13.01.2023 č.k. 10P/199/2022-12 začal na podnet Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Levice, konanie o vyslovenie osvojiteľnosti u maloletých detí, obmedzenie výkonu rodičovských práv a povinností matky a ustanovenie opatrovníka.

2. Matka uviedla, že veľmi nesúhlasí s vyslovením osvojiteľnosti. Potvrdila, že o deti sa od leta minulého roka až do decembra nezaujímal. Mala problémy so staršími deťmi, ktoré musela riešiť. V decembri sa však chcela dohodnúť na návšteve. V tom čase riaditeľka zariadenia vedela, že je tehotná a uviedla jej, že sa má starať o svoje ďalšie dieťa. Stávalo sa aj pred nariadením ústavnej starostlivosti, že ju pri návšteve detí sledovali ďalekohľadom. Aj následne sa pokúšala dohodnúť si návštevu. Bolo jej odpovedané, že deti sa majú dobre a poslali jej fotky. Naposledy sa o deti zaujímal asi pred dvoma týždňami mailom. V súčasnosti býva v hotelovej izbe spolu s najmladšou dcérou a jej otcom. Nemá podmienky na to, aby si maloleté deti prevzala do starostlivosti. Pripustila, že by bolo deťom lepšie v nejakej rodine, ale žiadnej matke by sa to nepáčilo. Síce by sa s priateľom teraz mohli presťahovať do bytu, ktorý by museli poopravovať. V ňom by mala podmienky len na to, aby ju deti mohli navštevovať. Pokiaľ sa nezúčastnila prípadovej konferencie, mala na to vážny dôvod a ospravedlnila sa pracovníčke úradu. Nie je jej zrejmy dôvod, pre ktorý sa maloleté deti nestretávajú so súrodencami, ktorí sú umiestnení v inom zariadení.

3. Kolízny opatrovník navrhol u maloletých detí vysloviť osvojiteľnosť, poukazujúc na splnenie zákonných podmienok. Taktiež navrhol obmedziť matke rodičovské práva a povinnosti tak, že nie je oprávnená vykonávať osobnú starostlivosť o deti, zastupovať ich. Zároveň v rozsahu obmedzenia navrhol za opatrovníka maloletým deťom ustanoviť Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Levice.

4. Dokazovaním zistil súd tento skutkový stav:

Rozsudkom Okresného súdu Levice zo dňa 04.10.2022 č.k. 10P/162/2021-100 bola u maloletých detí nariadená ústavná starostlivosť s miestom výkonu Nezisková organizácia PETO, Bratislava, Prokopova 45. Matke bola určená povinnosť prispievať na výživu každému z maloletých detí sumou zodpovedajúcou 30 % sumy životného minima na nezaopatrené, nepľnoleté dieťa vždy do 25-teho dňa toho-ktorého mesiaca vopred na účet zariadenia. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 04.11.2022. Už pred rozhodnutím súdu o nariadení ústavnej starostlivosti uznesením zo dňa 30.03.2021 č.k. 10P/165/2020-46 bolo u maloletých detí nariadené výchovné opatrenie - pobyt v Neziskovej organizácii PETO na šesť mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, za účelom úpravy rodinných a sociálnych pomerov na strane matky. Dôvodom jeho nariadenia bola skutočnosť, že matka bývala v nevhodných podmienkach, ktoré ohrozovali život a zdravie maloletých detí. Na dome neboli okná, dvere. Zanedbávala hygienu a lekársku starostlivosť detí. Ponechávala ich v starostlivosti starších súrodencov. V dome boli výkaly, smrad. Situácia sa zhoršila po narodení maloletej N.. Staršie deti matku nerešpektovali. Matka pre deti nemala základné potraviny. Maloletá N. bola nahá, zabalená v deke. Matka pre ňu nemala zabezpečené mlieko, plienky, ani čisté ošatenie. Maloleté deti sa fakticky v zariadení, na výkon rozhodnutia súdu, nachádzajú od 02.12.2020 na základe nariadeného neodkladného opatrenia (č.k. 17PPOm/1/2020-9 zo dňa 02.12.2020). V súčasnom zariadení sa nachádzajú od 16.12.2020, kedy bolo nariadené neodkladné opatrenie v tom čase prebiehajúcim konaní o nariadenie výchovného opatrenia (sp. zn. 10P/165/2020). V čase nariadenia výchovného opatrenia, matka sa nezdržovala na území Slovenskej republiky. Vrátila sa v decembri 2021. Dovtedy sa ohľadne detí informovala telefonicky, dožadovala sa ich fotografií. V marci 2022 na prípadovej konferencii, ktorej sa matka zúčastnila, prejavila záujem stretávať sa s deťmi. Prejavila záujem s maloletými deťmi sa stretávať 3-krát za týždeň. S maloletou E. sa stretla 08.04.2022. Následne sa uskutočnilo osobné stretnutie s deťmi 11.05.2022, 13.05.2022. Matka sa snažila deti zabaviť, ale nedokázala im stanoviť pravidlá. Na dohodnutý termín 16.05.2022 sa ospravedlnila. Bez ohlásenia prišla 18.05.2022, dňa 20.05.2022 sa

ospravedlnila a prišla za deťmi 23.05.2022, 25.05.2022. V dňoch 27.05.2022, 30.05.2022, 01.06.2022, 03.06.2022 neprišla, ospravedlnila sa. Následne 08.06.2022 zariadeniu oznámila, že jej už nevyhovuje stretávanie sa s deťmi trikrát týždenne, nakoľko potrebuje pracovať. Naposledy fakticky za deťmi prišla 17.06.2022, od tohto obdobia až do decembra 2023 o maloleté deti žiaden záujem neprejavila, následne sa zaujímal cestou zariadenia mailom cez whatsapp. Počas osobných návštev, matka maloletým deťom sľubovala nereálne veci (vezme ich domov, urobí im párty, ...). Po stretnutiach s matkou, maloletá E. zmenila správanie. Začala sa v noci pomočovať, bola agresívna voči iným deťom, klamala, pújala na seba pozornosť. Tiež sa zmenilo správanie u maloletej L., ktorá sa správala neslušne, nerešpektovala profi rodiča, bola arogantná. Maloletá N. s matkou nemá vytvorený vzťah (v čase jej umiestnenia mala štyri mesiace). Maloletá E. a L. sú v starostlivosti psychológa. Maloletá N. je v odbornej starostlivosti neurológa (stav po prekonanej varicelovej encefalitíde). U maloletej L. bola diagnostikovaná celiakia.

4.1. V konaní bola vypočutá štatutárna zástupkyňa zariadenia, v ktorom maloleté deti vykonávajú ústavnú starostlivosť, ktorá predložila mailovú komunikáciu s matkou maloletých detí z apríla a mája tohto roka. Uviedla, že v tom čase už nebolo vhodné ani na odporúčenie psychológa, aby sa matka s deťmi stretla, nakoľko po jej odmlčaní sa maloleté deti stabilizovali. Taktiež profesionálna matka, v starostlivosti ktorej sa fakticky nachádza maloletá L. a N. uviedla, že matka maloleté deti mala záujem navštíviť ešte počas konania o nariadenie ústavnej starostlivosti. Následne sa u nej na deti neinformovala.

4.2. Matka má tiež vyživovaciu povinnosť k ďalším maloletým deťom: C., nr. XX.XX.XXXX, U., nar. XX.XX.XXXX, U., nar. XX.XX.XXXX, H., nar. XX.XX.XXXX, u ktorých je rozsudkom tunajšieho súdu nariadená ústavná starostlivosť s miestom výkonu Centrum pre deti a rodiny Štúrovo (sp. zn. 6P/13/2022). Tiež má vyživovaciu povinnosť k maloletej W., nar. XX.XX.XXXX, s ktorej otcom žije v spoločnej domácnosti, v hoteli. Podľa správy neziskovej organizácie (k marcu 2023), uhradila výživné v mesiaci január 50,- eur a v marci 10,- eur.

5. Podľa § 28 ods. 1 písm. a) Zákona o rodine, súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa.

6. Podľa § 28 ods. 2 Zákona o rodine, rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia. Pri ich výkone sú povinní chrániť záujmy maloletého dieťaťa.

7. Podľa § 28 ods. 3 Zákona o rodine, rodičovské práva a povinnosti vykonáva jeden z rodičov, ak druhý z rodičov nežije alebo je neznámy. Platí to aj v prípade, ak jeden z rodičov bol pozbavený rodičovských práv a povinností, ak mu bol výkon jeho rodičovských práv a povinností obmedzený alebo pozastavený. Ak je jeden z rodičov obmedzený v spôsobilosti na právne úkony, druhý rodič vykonáva rodičovské práva a povinnosti sám len v takom rozsahu, v akom je spôsobilosť prvého rodiča na právne úkony súdom obmedzená.

8. Podľa § 38 ods. 2 Zákona o rodine, ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd rodičom obmedzí výkon ich rodičovských práv, ak

a) žijú trvalo neusporiadaným spôsobom života,

b) svoje povinnosti vyplývajúce z rodičovských práv a povinností nevykonávajú vôbec, alebo,

c) nezabezpečujú výchovu maloletého dieťaťa.

9. Podľa § 38 ods. 3 Zákona o rodine, v rozhodnutí o obmedzení výkonu rodičovských práv podľa odseku 2 súd uvedie rozsah práv a povinností, na ktoré sa obmedzenie vzťahuje.

10. Podľa § 39 ods. 3 Zákona o rodine, ak súd rozhodol o obmedzení výkonu rodičovských práv a povinností vo vzťahu k obidvom rodičom alebo k jedinému žijúcemu rodičovi, ustanoví vo svojom rozhodnutí maloletému dieťaťu opatrovníka podľa § 60.

11. Podľa § 101 ods. 1 Zákona o rodine, na osvojenie je potrebný súhlas rodičov osvojovaného maloletého dieťaťa, ak tento zákon neustanovuje inak. Rovnako potrebný na osvojenie je súhlas maloletého rodiča maloletého dieťaťa, ak tento zákon neustanovuje inak. Odvolať súhlas možno len do času, kým nie je maloleté dieťa umiestnené na základe rozhodnutia súdu do starostlivosti budúcich osvojiteľov.

12. Podľa § 102 ods. 1 písm. a) Zákona o rodine, na osvojenie nie je potrebný súhlas rodičov osvojovaného maloletého dieťaťa ani súhlas maloletého rodiča maloletého dieťaťa, ak počas najmenej šiestich mesiacov neprejavovali skutočný záujem o maloleté dieťa najmä tým, že ho nenavštevovali, neplnili si pravidelne a dobrovoľne vyživovaciu povinnosť k maloletému dieťaťu a nevynaložili úsilie upraviť si svoje rodinné a sociálne pomery tak, aby mohli osobne vykonávať starostlivosť o maloleté dieťa, ak im v prejavení záujmu nebránila závažná prekážka.

13. Podľa § 102 ods. 3 Zákona o rodine, súhlas na osvojenie v prípadoch uvedených v odseku 1 dáva opatrovník, ktorý bol osvojovanému maloletému dieťaťu ustanovený v konaní o osvojenie. Na ustanovenie opatrovníka sa primerane použijú ustanovenia § 60 a 61. Funkcia opatrovníka zaniká vykonaním právneho úkonu, na ktorého účely bol ustanovený.

14. Podľa § 102 ods. 4 Zákona o rodine, o splnení podmienok osvojiteľnosti maloletého dieťaťa uvedených v odseku 1 rozhoduje súd na návrh orgánu sociálnoprávnej ochrany alebo aj bez návrhu.

15. Podľa § 137 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), návrh na začatie konania o osvojiteľnosti môže podať zákonný zástupca dieťaťa, u ktorého sú splnené predpoklady na osvojenie podľa predpisov rodinného práva, orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo zariadenie, v ktorom je dieťa umiestnené.

16. Podľa § 137 ods. 2 CMP, ak súd zistí, že sú splnené predpoklady na osvojenie podľa predpisov rodinného práva, môže začať konanie aj bez návrhu, ak sa už nezačalo skôr na návrh.

17. Podľa § 138 ods. 1 CMP, účastníkmi konania o osvojiteľnosti sú navrhovateľ, dieťa a jeho rodičia.

18. Podľa § 139 CMP, súd v konaní vyslúchne toho, v koho starostlivosti sa dieťa nachádza, alebo štatutárny orgán zariadenia na výkon rozhodnutia súdu, v ktorom je dieťa

umiestnené. Súd v konaní o osvojiteľnosti skúma aj okolnosti na strane dieťaťa vylučujúce splnenie účelu osvojenia.

19. Podľa § 142 CMP, súd na návrh rozsudok o osvojiteľnosti zruší, ak dôjde k zmene pomerov. Návrh možno podať len do času, kým nie je dieťa odovzdané na základe rozhodnutia súdu do starostlivosti budúcich osvojiteľov.

20. Cieľom konania o osvojiteľnosti, je definitívne vyriešenie otázky, či je alebo nie je potrebný súhlas rodičov s osvojením dieťaťa. Pri skúmaní podmienok osvojiteľnosti dieťaťa, súd vychádza z hmotného práva, konkrétne z ustanovenia § 102 Zákona o rodine, ktorý uvádza prípady, keď k osvojeniu dieťaťa nie je potrebný súhlas rodiča. Jedným z takýchto prípadov je i tzv. kvalifikovaný nezáujem o dieťa, t.j. stav, pri ktorom je zjavné, že rodič nemieni (subjektívne hľadisko) obnoviť svoju starostlivosť o dieťa alebo obnoviť realizáciu výkonu svojich rodičovských práv a povinností. V § 102 ods. 1 písm. a) Zákona o rodine, je len demonštratívny výpočet príkladov kvalifikovaného nezáujmu. V prejednávanej veci nebolo sporné, že matka v období od 09.06.2022 do dňa podania podnetu na súd, t.j. 16.12.2022, sa žiadnou formou nezaujímalala o svoje maloleté deti, údajne z dôvodu výchovných problémov so staršími deťmi. Táto argumentácia matky však neobstojí. V konečnom dôsledku, v rámci hodnotenia, či sa jedná o kvalifikovaný nezáujem, súd musí vychádzať z doterajšieho postoja rodiča, z úkonov, ktorými sa pokúša zlepšiť svoju rodinnú situáciu, aby sa spolužitie rodiny obnovilo. Nemožno matke uprieť snahu o zabezpečenie bytových podmienok pre maloleté deti v minulom roku v rámci konania o nariadenie ústavnej starostlivosti, v ktorom čase sa matka i na určité obdobie zamestnala. Vydávala snahu obnoviť vzťah so staršími dcérami a nadviazať vzťah s maloletou N.. Jej snaženie však malo krátke trvanie, zhruba 2 mesiace (apríl, máj 2022) a následne matka nepreukázala, že by i ďalšie jej kroky smerovali k tomu, aby sa opätovne mohla ujať osobnej starostlivosti o maloleté deti. Naopak, nadviazala vzťah, z ktorého sa jej narodilo ďalšie dieťa. Sama matka uviedla, že v dohľadnej dobe nie je schopná vytvoriť podmienky pre starostlivosť o deti, je rada, že má bývanie aspoň pre seba a najmladšie dieťa. Nezúčastnila sa ani prípadových konferencií, ktorých termín konania podľa vyjadrenia kolízneho opatrovníka, bol určený v jej vyhovujúcom termíne, naposledy 15.12.2022. Matka nijakým spôsobom nepreukázala, že by jej v prejavovaní záujmu o maloleté deti bránila závažná prekážka. Súd tiež poukazuje na to, že i prejavovaný záujem o dieťa musí byť skutočný, podložený skutočným kladným vzťahom a vôľou prejavovať sa voči dieťaťu ako rodič. Matka si ani vyživovaciu povinnosť k maloletým deťom neplní pravidelne a v rozsahu, v akom jej bola určená. Majúc preukázané splnenie podmienok kvalifikovaného, minimálne 6 mesiacov trvajúceho, neprerušeného nezáujmu o maloleté deti matkou, súd u maloletých detí vyslovil osvojiteľnosť. Zároveň bolo preukázané, že matka nezabezpečuje výchovu svojich detí od 02.12.2020, teda bola splnená i zákonná podmienka v súlade s § 38 ods. 2 písm. c) Zákona o rodine pre obmedzenie výkonu rodičovských práv matke a to v rozsahu zastupovania maloletých detí a spravovania ich majetku. Takýto zásah do jej rodičovských práv a povinností je v záujme maloletých detí. Za opatrovníka maloletým deťom, v súlade s § 39 ods. 3 Zákona o rodine, súd ustanovil hmotnoprávneho opatrovníka Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Levice, ktorý bude maloleté deti zastupovať v rozsahu práv a povinností, na ktoré sa obmedzenie vzťahuje. Zároveň súd uložil opatrovníkovi povinnosť podávať správy o činnosti vždy k 30.06. a 31.12. kalendárneho roka. Na strane maloletých detí neboli zistené okolnosti vylučujúce splnenie účelu osvojenia.

21. O náhrade trov konania rozhodol súd v súlade s § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti ktorého rozhodnutiu smeruje, v troch písomných vyhotoveniach.

Odvolanie musí obsahovať označenie súdu, ktorému je určené, kto ho robí, označenie mena, zamestnania a bydliska účastníkov, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny, čoho sa odvolateľ domáha, musí byť podpísané a datované.

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej možno odôvodniť len tým, že:

- a) v konaní došlo k vadám uvedených v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti, alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205 a),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci. Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.